

Yrityskaupan hyväksyminen: AFRY Group Finland Oy / Vahanen International Oy

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle on 19.11.2021 ilmoitettu järjestely, jossa AFRY Group Finland Oy ("AFRY" tai "ilmoittaja") hankkii määräysvallan Vahanen International Oy:ssä ("Vahanen").

1 Yrityskaupan osapuolet

AFRY on Nasdaq Stockholm pörssissä listatun AFRY AB (publ):n kokonaan omistama Suomen emoyhtiö, jonka operatiivista toimintaa harjoittavat AFRY Finland Oy, AFRY Management Consulting Oy ja AFRY Industry Oy. Yhtiö tarjoaa teknisen suunnittelun sekä digitaalisten palvelujen ratkaisuja infra-, teollisuus- ja energiasektoreilla toimiville asiakkailleen. Toimeksiannot vaihtelevat yksittäisistä suunnittelutehtävistä suuriin investointihankkeisiin. Suomessa AFRYlla on noin 2 200 työntekijää 28 paikkakunnalla ja sen palvelut on jaettu neljään divisioonaan: Prosessiteollisuus, Energia, Infra ja Liikkeenjohdon konsultointi.

Vahanen on kiinteistö- ja rakennusalan suunnittelu- ja konsultointipalveluita tarjoava suomalainen yritys, jonka kotipaikka on Espoossa. Vahanen tarjoaa kiinteistö- ja kaupunkikehitykseen, arkkitehtuuriin, suunnitteluun, rakennuttamiseen ja valvontaan, tutkimuksiin ja tarkastuksiin, energiaan ja kiinteistön elinkaareen sekä ympäristöön liittyviä palveluita. Vahanen toimii Suomessa 10 paikkakunnalla ja sen palveluksessa on yli 500 asiantuntijaa.

2 Ilmoittajan näkemys relevanteista markkinoista

Ilmoittajan mukaan yrityskaupan osapuolilla on horisontaalisesti päällekkäistä toimintaa *teknisten suunnittelu- ja konsultointipalveluiden markkinoilla*, joita ei asian arvioinnin kannalta ole tarpeen määritellä täsmällisesti. Ilmoittaja on kuitenkin täydellisyyden vuoksi tarkastellut markkinoita jaoteltuna: (1) *talonrakentamisen*, (2) *yhdyskuntarakentamisen* sekä (3) *teollisuuden alan tekniseen suunnitteluun ja konsultointiin*. Lisäksi ilmoittaja on toimittanut virastolle toimialajärjestö Suunnittelu- ja konsultointiyritykset SKOL ry:n ("SKOL") tilastojaotteluun perustuvia markkinatietoja niistä jäljempänä kuvatuista palvelukohtaisista segmenteistä, joilla kumpikin osapuoli on ilmoittajan mukaan aktiivinen.¹

¹ Ilmoittajan käsityksen mukaan SKOL:n tilastot ovat kattavin tai jopa ainoa teknisen suunnittelun ja konsultoinnin alaa Suomessa kuvaava tilasto, joka sisältää sekä talonrakentamiseen, yhdyskuntarakentamiseen että teollisuuden alaan kuuluvan suunnittelun. Ilmoittajan mukaan yrityskaupan osapuolten markkinaosuuksia on mahdollista tarkastella ensinnäkin SKOL:n jäsenyritysten raporttien kotimaan liikevaihtoa koskevien lukujen perusteella. Tällöin markkinan koossa ei oteta huomioon SKOL:iin kuulumattomia insinööritoimistoja eikä niitä SKOL:n jäseniä, jotka eivät ole raportoineet liikevaihtoaan segmentteittäin. Toiseksi ilmoittaja toteaa, että osapuolten yhteenlaskettua osuutta kotimaan liikevaihdosta voidaan arvioida myös SKOL:n vuosittain tekemän markkinoiden kokoa koskevan *estimaatin* perusteella. Ilmoittajan käsityksen mukaan estimaattiin perustuva tarkastelu

Ilmoittajan mukaan AFRY toimii edellä mainituista toimialoista Suomessa vain yhdyskuntarakentamisessa ja teollisuudessa, sekä ainoastaan satunnaisesti talonrakentamisen piiriin luettavassa teknisessä konsultoinnissa. Vahasen liiketoiminnasta valtaosa on puolestaan keskittynyt talonrakentamisen suunnitteluun ja konsultointiin, ja yhtiön tarjoamat palvelut teollisuuden alan asiakkaille koostuu niin ikään talonrakentamisen teknisestä suunnittelusta. Ilmoittajan arvion mukaan osapuolten liiketoiminta ei ole siten päällekkäistä teollisuussuunnittelun alalla.²

KKV on tarkastellut yrityskaupan kilpailuvaikutuksia ilmoittajan esittämän mukaisesti. Markkinamäärittely on kuitenkin voitu jättää avoimeksi, sillä jäljempänä ilmenevin perustein yrityskaupan ei ole katsottu estävän kilpailua olennaisesti Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla.

2.1. Talonrakennussuunnittelu ja -konsultointi

Ilmoittajan mukaan talonrakennussuunnitteluun ja -konsultointiin kuuluu muun muassa asuinrakennusten, julkisten rakennusten sekä liike- ja toimistorakennusten rakentamiseen liittyvät suunnittelu- ja konsultointipalvelut. Hankkeen suunnitteluvaiheeseen kuuluvat kohteen nykytilan ja toimintaympäristön kartoitus, hankkeen toiminnallisten, teknisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittely, lupaselvitykset ja lupien hankinta, suunnittelijoiden valintamenettelyt ja sopimusneuvottelut, suunnittelun ohjaus ja koordinointi sekä ratkaisuvaihtoehtojen toteuttamisselvitykset ja vertailu.

AFRYlla on ilmoittajan mukaan vain rajallista toimintaa talonrakennussuunnittelun ja -konsultoinnin markkinoilla. Vahasen liikevaihdosta puolestaan suurin osa kertyy kyseisiltä markkinoilta.

Mikäli otetaan huomioon SKOL:n jäsenten tilastoa varten raportoima liikevaihto, ilmoittajan arvion mukaan *talonrakennuksen suunnittelun ja konsultoinnin kokonaismarkkinan* arvo Suomessa vuonna 2020 oli noin 651 miljoonaa euroa, josta AFRYn markkinaosuus oli noin [0–5] % ja Vahasen noin [5–10] %. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli [5–10] %. Osapuolten merkittävimmät kilpailijat ja niiden markkinaosuudet kokonaismarkkinoilla olivat ilmoittajan mukaan: Sweco Finland Oy ([20–30] %), Ramboll Finland Oy

antaa pelkkää raportoitua liikevaihtoa todennukaisemman kuvan markkinoiden koosta ja osapuolten asemasta. Ilmoittaja on kuitenkin ilmoittanut jäljempänä esitetyt omat arvionsa osapuolten markkinaosuuksista näkemyksenä mukaan mahdollisimman konservatiivisesti siten, että arvioissa on huomioitu ainoastaan SKOL:n tilastoihin *raportoineiden* jäsenyritysten liikevaihtotiedot.

² Ilmoittaja on kuitenkin huomoinut, että Vahanen on raportoinnut liikevaihtoa SKOL:n tilastojatottelussa *teollisuussuunnittelun energiatekniikan segmentille*, jolla viitataan teollisuuden energiahuollon ja energian tuotannon optimointiin sekä siirron ja jakelun suunnittelupalveluihin. Ilmoittajan mukaan Vahasen energiatekniikan palvelut liittyvät kuitenkin rakennusten energiaratkaisujen konsultointiin, esimerkiksi asunto-osakeyhtiöissä, vuokratiloissa, toimistorakennuksissa sekä opetusrakennuksissa. AFRY puolestaan tarjoaa energiatekniikan suunnittelupalveluita esimerkiksi voimalayhtiöille kuten lämpövoimalasuunnitteluun sekä tuulivoimaloille. Ilmoittajan mukaan kyse ei näin ollen ole osapuolten välisestä päällekkäisyydestä, vaan SKOL:n tilastojen ilmoitustavasta.

([20–30] %), Granlund-konserni ([10–20] %), Sitowise Group Oyj ([10–20] %) ja WSP Finland Oy ([5–10] %).

Ilmoittajan mukaan toimialan palvelut voidaan jakaa edelleen eri alasegmentteihin SKOL:n tilastojaottelun perusteella seuraavasti: 1) rakennetekniikka, 2) LVI-tekniikka, 3) rakennuttaminen, 4) sähkö- ja teletekniikka, 5) arkkitehtuuri ja sisustussuunnittelu, 6) kuntoarviointi- ja tutkimus, 7) kiinteistöjohtaminen ja ylläpito, 8) valvonta ja tarkastus, 9) geotekniikka, 10) rakennusautomaatio ja 11) akustiikka.

Vahanan toimii usealla eri talonrakennussuunnittelun ja -konsultoinnin segmentillä. Ilmoittajan mukaan osapuolten päällekkäinen toiminta rajoittuu kuitenkin vain kolmeen edellä kursivoituun segmenttiin, joita käsitellään seuraavassa tarkemmin.

2.1.1. Rakennetekniikka

Ilmoittajan mukaan talonrakentamisen rakennetekniikan suunnittelupalvelut sisältävät esimerkiksi uudis- ja korjauskohteiden rakennesuunnittelun, rakennusfysikaaliset- ja käyttökäselvitykset sekä rakenteiden tuotantosuunnitelmien laatimisen. Rakennetekniikassa voidaan hyödyntää mallintamisen ja rakennelaskennan työkaluja, ja esimerkiksi palotekninen suunnittelu voidaan katsoa osaksi rakennetekniikan palveluja. Rakennetekniikkaan kuuluvat myös erilaiset rakenteiden vahvistusten ja tuentojen suunnittelu.

Ilmoittajan mukaan osapuolten tarjoamat palvelut eroavat jossain määrin toisistaan sen osalta, että AFRY on keskittänyt palvelujaan enemmän uudistuotantoon ja Vahanan taas saneerauskohteisiin sekä korjaus- ja käyttöpitoon.

Mikäli otetaan huomioon SKOL:n jäsenten tilastoa varten raportoima liikevaihto, ilmoittajan arvion mukaan talonrakentamisen rakennetekniikan suunnittelupalveluiden arvo Suomessa vuonna 2020 oli noin 193 miljoonaa euroa, josta AFRYn markkinaosuus oli noin [5–10] % ja Vahasen noin [5–10] %. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli [10–20] %.

Osapuolten merkittävimmät kilpailijat ja niiden markkinaosuudet olivat ilmoittajan mukaan: Sweco-konserni ([30–40] %), Ramboll Finland Oy ([20–30] %) ja Sitowise Group Oyj ([10–20] %), jotka olisivat keskittymää suurempia toimijoita myös yrityskaupan jälkeen. Lisäksi rakennetekniikan palveluita tarjoavat lukuisat muut toimijat kuten WSP Finland Oy, Insinööri-toimisto SRT Oy, IdeaStructura Oy, Insinööri-toimisto Lauri Mehto Oy, Optiplan Oy³,

³ Optiplan on nykyisin Swecon omistuksessa.

Insinööritoimisto Jonecon Oy, Contria Oy, Insinööritoimisto Konstru Oy ja FCG Finnish Consulting Group Oy.

2.1.2. Sähkö- ja teletekniikka

Ilmoittajan mukaan talonrakentamisen sähkötekniikan suunnittelupalvelut sisältävät sähkövoimatekniikkaan perustuvien energiasäätelinten, valaistuksen ja kuluttajaverkostojen toiminnallisen ja teknisen suunnittelun sekä korjausrakentamisen. Teletekniikan palvelut käsittävät tiedon siirtoon ja viestintään liittyvien järjestelmien toiminnallisen ja teknisen suunnittelun.

Ilmoittaja toteaa, että Vahanan tarjoaa kyseisiä suunnittelupalveluita niin yksityisille kuin julkisille toimijoille ja palvelut liittyvät erilaisiin asuinrakennus- ja muihin kiinteistökohteisiin. AFRY puolestaan tarjoaa kyseisiä palveluita ensisijaisesti teollisuuden markkinoilla, jossa sen sähkötekniikan suunnittelupalvelut kattavat erityisesti sähköjakelun suunnittelun eri alueille tai laitoksiin, ja suunnittelupalveluihin kuuluvat esimerkiksi suur- ja keskijännitejohdot, ilma- ja maakaapelit sekä muuntajien ja sähkökeskuksen ratkaisut. AFRY pystyy tarjoamaan joitakin sen teollisuudelle tuottamia sähkö- ja telepalveluita myös talonrakennuksen sektorille, mutta tällainen tarjonta on lähinnä satunnaista.

Mikäli otetaan huomioon SKOL:n jäsenten tilastoa varten raportoidut liikevaihto, ilmoittajan arvion mukaan talonrakentamisen sähkö- ja teletekniikan suunnittelupalveluiden arvo Suomessa vuonna 2020 oli noin 79 miljoonaa euroa, josta Vahasen markkinaosuus oli noin [0–5] %. AFRYlle ei kertynyt lainkaan liikevaihtoa näistä palveluista talonrakentamisen markkinoilta vuonna 2020.⁴ Mikäli vastoin Ilmoittajan näkemystä sähkö- ja teletekniikan palvelusegmenttejä tarkasteltaisiin kuitenkin yli markkinoiden toimialajaon siten, että tarkastelussa huomioitaisiin sekä teollisuus- että talonrakennussuunnittelun ja -konsultoinnin markkinoille sähkö- ja teletekniikan segmenteille raportoidut liikevaihdot, osapuolet toimisivat samoilla markkinoilla ja niiden yhteenlaskettu markkinaosuus sähkö- ja teletekniikan suunnittelupalveluiden kokonaismarkkinoilla SKOL:n tilaston raportoitujen tietojen perusteella vuonna 2020 olisi noin [30–40] %, josta AFRYn osuus olisi noin [30–40] % ja Vahasen [0–5] %.

Ilmoittajan mukaan sähkö- ja teletekniikan markkinoilla toimii kansallisesti lukuisia muita toimijoita, kuten Granlund- ([30–40] %), Ramboll- ([20–30] %), Sweco- ([10–20] %), Rejlers- ([10–20] %) ja Sitowise-konsernit ([10–20] %).

⁴ AFRY on raportoinut SKOL:n tilastoihin vuosille 2018 ja 2019 liikevaihtoa talonrakennussektorin sähkö- ja teletekniikan segmenttiin. Ilmoittajan käsityksen mukaan liikevaihto on näiltä osin raportoitu virheellisesti talonrakennussektorille.

2.1.3. *Arkkitehtuuri- ja sisustussuunnittelut*

Ilmoittajan mukaan talonrakentamisen arkkitehtuuriin ja sisustussuunnittelun palveluihin kuuluu rakennusten ja rakennusryhmien suunnittelu, niiden korjaus- ja entistämissuunnitelmat sekä tilojen suunnittelupalvelut.

Ilmoittaja toteaa, että AFRYn arkkitehtipalvelut kattavat muun muassa konsepti- ja hankesuunnittelun, luonnos- ja toteutussuunnittelun, korjausrakentamissuunnittelun ja sisustussuunnittelun. Vahanen puolestaan tarjoaa uudis- ja korjaushankkeiden arkkitehtisuunnittelun, hankekehityksen, kiinteistökehityksen, pääsuunnittelun ja maisemasuunnittelun palveluita. Osana arkkitehtipalveluja Vahanen tarjoaa myös ARK due diligence -palvelua.

Mikäli otetaan huomioon SKOL:n jäsenten tilastoa varten raportoima liikevaihto, ilmoittajan arvion mukaan talonrakentamisen arkkitehtuuri- ja sisustussuunnittelupalveluiden arvo Suomessa vuonna 2020 oli noin 42 miljoonaa euroa, josta AFRYn markkinaosuus oli noin [5–10] % ja Vahasen noin [10–20] %. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli [10–20] %.

Ilmoittajan mukaan markkinoilla on lukuisia muita arkkitehtuuri- ja sisustussuunnittelun palveluntarjoajia, kuten arkkitehti-toimistoja, esimerkiksi Arkkitehtipalvelu Oy ([20–30] %), Aihio Arkkitehdit⁵ ([10–20] %), Parviainen Arkkitehdit Oy ([10–20] %), sekä muita teknisen suunnittelun ja konsultoinnin alan toimijoita, esimerkiksi Sitowise Group Oyj ([10–20] %), Ramboll Finland Oy ([5–10] %), WSP Finland Oy ([5–10] %), Optiplan⁶ ([0–5] %), Granlund-konserni ([0–5] %), FCG Finnish Consulting Group Oy ([0–5] %) ja Rejlers Finland Oy ([0–5] %).

2.2. *Yhdyskuntasuunnittelu ja -konsultointi*

Ilmoittajan mukaan yhdyskuntasuunnittelu ja -konsultointi kattaa kaikki tarvittavat palvelut yhdyskuntaprojektin valmisteluun, suunnitteluun, toteutukseen ja ylläpitoon liittyen. Palveluihin kuuluvat johdon konsultointi, tutkimus, kannattavuusselvitykset, arvioinnit, suunnittelu ja rakentamisen valvonta sekä omaisuuden hallinta.

Ilmoittajan mukaan AFRY tarjoaa infrastruktuurisuunnittelua sekä julkisen että yksityisen sektorin asiakkaille. Toimeksiannot vaihtelevat yksittäisistä suunnittelutöistä laajoihin investointihankkeisiin. AFRY toimii esimerkiksi silta-, väylä-, kaivos- ja kallioinfran ratkaisujen parissa. Myös Vahanen tarjoaa suunnittelu- ja konsultointipalveluja yhdyskuntarakentamisessa sekä julkisen sektorin toimijoille että yksityisille asiakkaille. Suurissa hankkeissa asiakkaat

⁵ Aihio Arkkitehdit, Arkkitehdit Soini & Horto sekä Cederqvist & Jäntti Arkkitehdit yhdistyvät ARCO Architecture Company:ksi.

⁶ Optiplan on nykyisin Swecon omistuksessa.

voivat hyödyntää sekä yhtiön arkkitehti- ja rakennesuunnittelun että valvonta- ja tarkastuspalveluita.

Mikäli otetaan huomioon SKOL:n jäsenten tilastoa varten raportoima liikevaihto, ilmoittajan arvion mukaan yhdyskuntasuunnittelun ja -konsultoinnin kokonaismarkkinan arvo Suomessa vuonna 2020 oli noin 378 miljoonaa euroa, josta AFRYn markkinaosuus oli noin [10–20] % ja Vahasen noin [0–5] %. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli noin [10–20] %. Osapuolten merkittävimmät kilpailijat ja niiden markkinaosuudet kokonaismarkkinoilla olivat ilmoittajan mukaan: Ramboll Finland Oy ([30–40] %), Sitowise Group Oyj ([20–30] %), Sweco Finland Oy ([10–20] %), FCG Finnish Consulting Group Oy ([5–10] %), WSP Finland Oy ([10–20] %), Rejlers Finland Oy ([5–10] %) ja A-Insinöörit-konserni.

Ilmoittajan mukaan toimialan palvelut voidaan jakaa edelleen eri alasegmentteihin SKOL:n tilastojaottelun perusteella seuraavasti: 1) tie-, katu ja aluetekniikka, 2) liikennetekniikka, 3) ympäristösuunnittelu, 4) geo- ja källionrakennustekniikka, 5) vesihuoltotekniikka, 6) rakennuttaminen, 7) siltatekniikka, 8) yhdyskuntasuunnittelu ja kaavoitus, 9) mittaus- ja kartoitustekniikka, 10) maisemasuunnittelu ja 11) vesirakennustekniikka.

Ilmoittajan mukaan osapuolten päällekkäisyys rajoittuu vain kahteen edellä kursivoituun segmenttiin, joita käsitellään seuraavassa tarkemmin.

2.2.1. Ympäristösuunnittelu

Ilmoittajan mukaan ympäristösuunnittelun palveluihin kuuluu laaja-alaisesti erilaisia sekä julkiselle että yksityiselle sektorille tuotettavia suunnittelun ja konsultoinnin palveluita.

SKOL:n tilastoissa ympäristösuunnittelun segmentti on mukana sekä yhdyskuntasektorin että teollisuussektorin alla omana segmenttinään, ja pitää sisällään esimerkiksi ympäristön suunnittelun ja luonnonvarojen hallinnoinnin, erilaiset ympäristöselvitykset, biologiset tutkimukset, ympäristövahinkoihin liittyvien vaikutusten arvioinnin ja riskienhallinnan, ympäristötietoon liittyvät tekniset sovellukset, ympäristönsuojelun, jätehuollon, ilmanlaadun tutkimukset, vesistöjen tervehdyttämisen sekä pohjavesien suojelun.

Niin ikään AFRYn ja Vahasen ympäristösuunnittelun ja -konsultoinnin palveluvalikoima on laaja ja niiden erilaisista painotuksista johtuen osapuolten ympäristösuunnittelun liiketoiminnot ovat ilmoittajan mukaan suurelta osin toisiaan täydentäviä.

Edellä kuvatuista eri palvelu- ja asiakastyypeistä huolimatta ilmoittaja katsoo, että ympäristösuunnittelun markkinoita tulee käsillä olevan yrityskaupan yhteydessä tarkastella ensisijaisesti kokonaisuutena, eikä markkinoita ole yrityskaupan kilpailuvaikutusten arvioimisen kannalta tarpeellista jaotella

erikseen toimialojen välillä taikka julkisen ja yksityisen sektorin perusteella. Ilmoittajan käsityksen mukaan käsillä olevan yrityskaupan arvioinnin kannalta ei ole tarvetta myöskään jakaa ympäristösuunnittelun segmenttiä edelleen erilaisten palvelukokonaisuuksien perusteella. Ilmoittaja on kuitenkin täydellisyyden vuoksi tarkastellut ympäristösuunnittelun palveluita SKOL:n tilastojen mukaisesti jaoteltuna sekä viraston pyynnöstä myös palvelutyypikohtaisesti.

a) SKOL:n tilastoon perustuva alasegmentointi

Edellä mainitun mukaisesti ympäristösuunnittelun segmentti on SKOL:n tilastoissa mukana sekä teollisuussektorin että yhdyskuntasektorin alla omana segmenttinään. Vuonna 2020 AFRY on raportoinut kaiken ympäristösuunnittelun palveluista kertyneen liikevaihtonsa kokonaisuudessaan SKOL:n tilastoihin yhdyskuntasuunnittelun ja -konsultoinnin sektorille huolimatta siitä, että AFRYn ympäristösuunnittelun palveluista keskeinen osa suuntautuu teollisuussektorilla toimiville asiakkaille. Ilmoittaja on allokoanut Vahasen ympäristösuunnittelun palveluiden liikevaihdon niin ikään kokonaisuudessaan yhdyskuntasektorille.⁷ Näin tarkasteltuna yhdyskuntarakentamisen ympäristösuunnittelupalveluiden arvo Suomessa vuonna 2020 oli ilmoittajan arvion mukaan noin 44 miljoonaa euroa, josta AFRYn markkinaosuus oli noin [20–30] % ja Vahasen noin [10–20] %. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli [30–40] %.

Mikäli ympäristösuunnittelun palvelusegmenttejä tarkasteltaisiin ilmoittajan näkemyksen mukaan kuitenkin yli markkinoiden toimialajaon siten, että tarkastelussa huomioitaisiin sekä teollisuussuunnittelun ja -konsultoinnin että yhdyskuntasuunnittelun- ja konsultoinnin markkinoille ympäristösuunnittelun segmenteille SKOL:n tilastoon vuonna 2020 raportoidut kotimaan liikevaihdot, osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus ympäristösuunnittelupalveluiden kokonaismarkkinoilla olisi ilmoittajan arvion mukaan noin [30–40] %, josta AFRYn markkinaosuus on noin [10–20] % ja Vahasen noin [10–20] %.⁸

Ilmoittajan mukaan markkinoilla on tarkastelutavasta riippumatta useita palveluntarjoajia, jotka tuottavat kilpailupainetta keskittymälle myös yrityskaupan jälkeen. Kokonaismarkkinoilla toimii osapuolten lisäksi kansallisesti myös muita toimijoita kuten Ramboll Finland Oy ([30–40] %), Sitowise Group Oyj ([20–30] %), FCG Finnish Consulting Group Oy ([10–20] %)

⁷ Ilmoittajan mukaan Vahasen ympäristösuunnittelun palveluiden liikevaihtoa ei ole alun perin raportoitu SKOL:n tilastossa vuoden 2020 osalta oikein, eikä Vahasen liikevaihto näy SKOL:n vuoden 2020 tilastossa yhdyskuntatekniikan tai teollisuuden ympäristösuunnittelun segmentissä.

⁸ Ilmoittajan mukaan SKOL:n tilastojen perusteella määritetyt osapuolten markkinaosuudet ympäristösuunnittelun segmentillä eivät kuitenkaan anna oikeaa kuvaa osapuolten markkinaosuuksista ja kilpailutilanteesta markkinoilla, sillä huomattavan moni markkinatoimija ympäristöpalveluiden alalla ei ole SKOL:n jäsen, eikä siten ole ilmoittanut liikevaihtotietojaan SKOL:n tilastoon. Tästä syystä ympäristösuunnittelun kotimaan markkinat ovat ilmoittajan mukaan todellisuudessa selkeästi suurempi kuin SKOL:n raportoitujen lukujen perusteella saatava markkinan koko. Siten ilmoittaja katsoo, että osapuolten markkinaosuudet ovat todellisuudessa jossain määrin alhaisemmat kuin SKOL:n tietojen perusteella tarkastellut markkinaosuudet.

ja Sweco-konserni ([0–5] %). Lisäksi ympäristösuunnittelun ja -konsultoinnin palveluita yhdyskuntasektorilla tarjoavat valtakunnallisesti myös esimerkiksi Granlund-konserni, WSP Finland Oy, A-Insinöörit Oy, Envineer Oy, Taratest Oy, Destia Oy, Rejlers Finland Oy, Raksystems Insinööritoimisto Oy ja Golder Associates Oy, jotka eivät ole raportoineet liikevaihtoa SKOL:n vuoden 2020 tilastoihin ympäristösuunnittelun osalta. Markkinoilla toimivat lisäksi ainakin Ympäristösuunnittelu Oy, Insinööritoimisto Ekomaa Oy, Insinööritoimisto Gradientti Oy, Geobotnia Oy, LCA Consulting Oy, Geopalvelu Oy, Plaana Oy, Tapio Strandberg Oy, Ympäristökonsultointi Niemeläinen Oy, Insinööritoimisto Lepistö Oy, Eurofins, Karmikon Oy, Kymen Sipti Oy, Aluetaito Oy, Savo-Karjalan Vesi- ja Ympäristösuunnittelu Oy, KVVY Tutkimus Oy ja Insinööritoimisto Pohjatekniikka Oy.

b) Osapuolten ympäristösuunnittelun palvelut jaoteltuna palvelukokonaisuuksien mukaan

Ilmoittajan käsityksen mukaan käsillä olevan yrityskaupan arvioinnin kannalta ei ole tarvetta myöskään jakaa ympäristösuunnittelun segmenttiä edelleen erilaisten palvelukokonaisuuksien perusteella. Ilmoittaja on kuitenkin toimittanut KKV:n pyynnöstä tietoja osapuolten ympäristösuunnittelun palveluista jaoteltuna seuraaviin palvelukokonaisuuksiin: 1) *pilaantuneet maat ja riskien hallinta*, 2) *kallioperäselvitykset ja kaivosympäristö*, 3) *ilmasto ja kiertotalous*, 4) *ympäristövaikutusten arviointi (YVA)*, 5) *environmental due diligence (EDD)*, 6) *luvitukset (vesi- ja ympäristöluvut)*, 7) *luontoselvitykset ja tuulivoimaan liittyvä konsultointi*, 8) *vesistökuunnostus* ja 9) *tarkkailut*.

Ilmoittajan esittämän mukaan osapuolten yhteenlasketut markkinaosuudet vuonna 2020 olivat maltilliset, alle 30 %, myös palvelukokonaisuuksien mukaan tarkasteltuna, ja merkittävin *pilaantuneiden maaperien suunnittelu- ja konsultointipalveluissa*,⁹ jossa osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli ilmoittajan arvion mukaan noin [30–40] %, mutta AFRY:n markkinaosuuden lisäys vain noin [5–10] %. Ilmoittajan mukaan osapuolet eivät ole juuri kohdanneet toisiaan myöskään tarkastelluissa ympäristösuunnittelun tarjouskilpailuissa, eikä niiden siten voida katsoa luoneen toisilleen merkittävää kilpailupainetta kyseisillä markkinoilla.¹⁰ Ilmoittajan mukaan markkinoilla toimii joka tapauksessa useita merkittäviä toimijoita, kuten Ramboll Finland Oy, Sitowise Group Oy, Envineer Oy, WSP sekä Finnish Consulting Group Oy, sekä pienempiä toimijoita, kuten esimerkiksi Geobotnia Oy, Sipti Environment Oy, Ympäristökonsultointi Niemeläinen Oy ja Insinööritoimisto Lepistö Oy.

⁹ Ilmoittajan mukaan pilaantuneen maan ja maaperän hankkeet kattavat muun muassa pilaantuneen maan tutkimukset, ympäristöriskiarvioinnit ja kunnostushankkeet.

¹⁰ Tämä ilmenee ilmoittajan mukaan osapuolten KKV:lle toimittamasta tarjousaineistosta, jonka osalta identifioituja päällekkäisiin kohteisiin tehtyjä tarjouksia on hyvin rajallinen määrä.

2.2.2. Siltatekniikka

Ilmoittajan mukaan yhdyskuntarakentamisen siltatekniikan suunnittelupalveluilla viitataan siltojen ja niiden rakenteiden suunnitteluun ja korjaustöihin liittyviin asiantuntijapalveluihin.

Ilmoittaja toteaa, että AFRY tarjoaa kokonaisvaltaisia silta- ja erikoisrakennesuunnitteluratkaisuja kaikkialle Suomeen Vantaan, Turun, Tampereen, Kouvolan, Seinäjoen ja Jyväskylän toimipisteistä. AFRYlla on osaamista erilaisista siltasuunnitelmista, niiden korjaussuunnitelmista ja mahdollisesti tarvittavista suurpaalutuksista. Vahasen palveluihin kuuluvat erilaiset siltojen vuosi- ja yleistarkastukset sekä kuntotutkimukset ja korjaussuunnittelu.

Mikäli otetaan huomioon SKOL:n jäsenten tilastoa varten raportoima liikevaihto, ilmoittajan arvion mukaan yhdyskuntarakentamisen siltatekniikkapalveluiden arvo Suomessa vuonna 2020 oli noin 34 miljoonaa euroa, josta AFRYn markkinaosuus oli noin [10–20] % ja Vahasen noin [0–5] %. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli [10–20] %.

Ilmoittajan mukaan markkinoilla toimii myös useita muita, keskittymää selvästi suurempia toimijoita, kuten Ramboll Finland Oy ([20–30] %), Sweco Finland Oy ([20–30] %), Sitowise Group Oyj ([20–30] %) ja WSP Finland Oy ([10–20] %). Osapuolten asiakkaat eivät ole myöskään sidottuja tai riippuvaisia osapuolista, vaan osapuolten kilpailijat voivat korvata niiden tarjoamat palvelut kokonaisuudessaan niin sisällöllisesti kuin määrältäänkin.

3 Yrityskaupan kilpailuvaikutukset

Ilmoittaja katsoo, että yrityskauppa ei vaikuta kielteisesti tehokkaaseen kilpailuun markkinoilla. Osapuolilla on päällekkäistä liiketoimintaa ainoastaan talonrakentamisen ja yhdyskuntarakentamisen toimialoilla ja myös kaikilla tarkasteluilla päällekkäisillä markkinoilla ja niiden alasegmenteillä osapuolten yhteenlasketut markkinaosuudet ovat maltilliset, vaikka markkinaosuuksia tarkastellaan kaikkein varovaisimman arvion mukaisesti eli SKOL:n raportoituuihin liikevaihtoihin perustuvien tietojen perusteella. Sikäli kun osapuolten yhteenlasketut markkinaosuudet nousevat segmenttikohtaisessa tarkastelussa korkeammaksi, ilmoittaja on myös kuvannut tarkemmin niitä tekijöitä, joiden perusteella SKOL:n tilastoihin raportoituuihin lukuihin perustuva tarkastelu ei anna oikeaa kuvaa osapuolten markkina-asetusta. Kaikilla tarkasteluilla markkinoilla toimii joka tapauksessa lukuisia muita keskiuuria ja suuria toimijoita, jotka luovat kilpailupainetta keskittymälle myös yrityskaupan jälkeen. Asiakkaat eivät myöskään ole sidottuja osapuoliin tai riippuvaisia osapuolten tarjoamista palveluista.

Viraston markkinakuulemisessa saatu palaute oli pääosin neutraalia. Useassa virastolle toimitetussa lausunnossa tuotiin esille huoli markkinoilla tapahtuvasta keskittymiskehityksestä, mutta käsiteltävänä olevan

yrityskaupan ei katsottu muuttavan markkinatilannetta olennaisesti taikka vähentävän kilpailua merkittävästi millään tarkastelluista segmenteistä.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla olennaisesti estä tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla. Osapuolten toiminta on pääosin toisiaan täydentävää, ja ilmoittajan toimittamien tietojen perusteella osapuolten yhteenlasketut markkinaosuudet tai markkinaosuuden lisäykset ovat maltillisia kaikilla tarkasteluilla segmenteillä. Virastolle toimitetun tarjousaineiston perusteella osapuolten toiminta on pääosin toisiaan täydentävää myös ympäristösuunnittelun markkinoilla ja osapuolet ovat kohdanneet tosiaan harvoin kyseisten markkinoiden eri alasegmenteissä.

4 Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy järjestelyn, jossa AFRY Group Finland Oy hankkii määräysvallan Vahanen International Oy:ssä

5 Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

6 Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 49 a §:n mukaan siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

7 Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa asiantuntija Sara Aronen, puhelin 029 505 3057, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtaja Timo Mattila

Asiantuntija Sara Aronen